

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 81/04-25

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 30. júna 2004 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa a zo sudcov Eduarda Bárány a Štefana Ogurčáka prerokoval prijatú sťažnosť Ing. B. M., bytom N., zastúpenej advokátom Mgr. T. K., Advokátska kancelária, B., vo veci porušenia základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 493/01 a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 493/01 p o r u š i l základné právo Ing. B. M., aby sa jej vec prerokovala bez zbytočných prieťahov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Okresnému súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 493/01 p r i k a z u j e konať bez zbytočných prieťahov.

3. Ing. B. M. p r i z n á v a primerané finančné zadosťučinenie v sume 30 000 Sk (slovom tridsaťtisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Bratislava II povinný vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením z 29. apríla 2004 č. k. I. ÚS 81/04-10 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť Ing. B. M., bytom N. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom Mgr. T. K., Advokátska kancelária, B., vo veci porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Bratislava II (ďalej aj „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 493 /01.

Z prijatej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka 16. novembra 2001 podala na Okresnom súde Bratislava II návrh vo veci vyslovenia neplatnosti okamžitého zrušenia pracovného pomeru, vyplatenia neuhradenej časti mzdy a náhrady mzdy.

Podľa tvrdenia sťažovateľky *„Konanie na okresnom súde... prebieha od 16. novembra 2001, t. j. viac ako 2 roky a 4 mesiace, a to bez toho, aby sa vo veci začalo pojednávať, pričom posledným úkonom súdu bola výzva na zaplatenie súdneho poplatku a odstránenie väd návrhu, ktorej podnecovateľka v stanovenej lehote v celom rozsahu vyhovelá“.*

Sťažovateľka viackrát (30. januára 2003, 13. marca 2003, 6. novembra 2003) urgovala pokračovanie v konaní a ani sťažnosť na prietahy v konaní podaná predsedovi okresnému súdu 22. mája 2003 nevedla k efektívnej náprave. Vo veci nie je do dňa podania jej sťažnosti ústavnému súdu na súde prvého stupňa ešte rozhodnuté.

Sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd vyslovil porušenie označeného základného práva a priznal jej finančné zadosťučinenie *„vo výške 30 000 Sk“.*

Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili obaja účastníci konania: okresný súd, zastúpený jeho poverenou predsedníčkou, vyjadrením sp. zn.

Spr. 2076/04 z 24. mája 2004 a sťažovateľka prostredníctvom stanoviska svojho právneho zástupcu k uvedenému vyjadreniu okresného súdu z 2. júna 2004.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, ktorej prerokovanie na ústnom pojednávaní – vzhľadom na povahu predmetu posúdenia, ktorá je určená povahou týchto základných práv – inak ústavný súd nepovažuje ani za vhodný, ani za nevyhnutný procesný prostriedok na zistenie skutočností potrebných pre meritórne rozhodnutie vo veci, t. j. rozhodnutie o tom, či namietaným postupom súdu bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov (I. ÚS 40/02, I. ÚS 100/03).

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania vedeného na Okresnom súde Bratislava II pod sp. zn. 12 C 439/01.

Dňa 16. novembra 2001 podala sťažovateľka okresnému súdu návrh na vyslovenie neplatnosti okamžitého skončenia pracovného pomeru a vyplatenie neuhradenej časti mzdy a náhrady mzdy proti odporcovi č. 1 MAGNETIC HEALTH CARE, s r. o., Bratislava a spol. (odporcom č. 2 až č. 4).

Podaniami z 30. januára 2003 a 13. marca 2003 žiadala sťažovateľka pokračovať v konaní.

Na prietahy v konaní podala 22. mája 2003 sťažovateľka sťažnosť adresovanú predsedovi okresného súdu.

Podľa pokynu zo 7. júla 2003 súdna kancelária vyzvala sťažovateľku na odstránenie nedostatkov podania a zaplatenie súdneho poplatku vo výške 700 Sk a doručila odporcovi č. 3 návrh na vyjadrenie (odporcom č. 1, č. 2 a č. 4 – pošta zásielku nedoručila).

Sťažovateľka 21. júla 2003 uhradila súdny poplatok a doručila súdu požadované písomné dokumenty (výpoveď doručení osobne aj poštou, výplatné pásky).

Odporkyňa č. 3 sa 15. augusta 2003 vyjadrila k návrhu.

Sťažovateľka 6. novembra 2003 žiadala pokračovať v konaní.

Okresný súd 14. apríla 2004 zisťoval na internete údaje odporcu č. 1 (výpis z obchodného registra).

Sudca 21. apríla 2004 pokynom nariadil súdnej kancelárii oznámiť sťažovateľke, že okresný súd bude zisťovať miesto pobytu odporcov a až potom vytýči termín pojednávania, a súčasne vyžiadať z Okresného súdu Bratislava I aktuálny výpis z obchodného registra týkajúci sa odporcu č. 1 s uvedením rodných čísel odporcov č. 2 až č. 4.

K sťažnosti bola pripojená odpoveď poverenej predsedníčky okresného súdu sťažovateľke z 8. júla 2003 (na jej sťažnosť z 22. mája 2003), podľa ktorej „... vo veci zistila prieťahy v konaní... zákonná sudkyňa bola na zistené prieťahy upozornená ako aj na potrebu konať vo veci plynulo a bez zbytočných prieťahov“.

K sťažnosti bol pripojený aj návrh na začatie konania v predmetnej veci (doručený 16. novembra 2001), v ktorom je uvedená výška mesačnej mzdy sťažovateľky, doba, v ktorej jej nebola zaplatená mzda, a dátum doručenia jej listiny o rozviazaní pracovného pomeru. Súčasne bolo okresnému súdu oznámené, že súdny poplatok sťažovateľka zaplatí „... po doručení výzvy súdu a oznámení platobných symbolov“.

III.

1. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak

porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. (...)

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov (...).

2. Poverená predsedníčka okresného súdu vo svojom vyššie uvedenom vyjadrení k opodstatnenosti sťažnosti uviedla:

„Po oboznámení sa s obsahom sťažnosti ako i obsahom predmetného spisu som vo veci nezistila priet'ahy v konaní, nakoľko vzhľadom na zaťaženosť jednotlivých sudcov považujem úkony vykonané v spise z hľadiska ich časového odstupu za primerané.

Vzhľadom na uvedené považujem sťažnosť podanú na Ústavný súd Slovenskej republiky za neopodstatnenú, nakoľko nedošlo k porušeniu namietaného základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov.“

Právny zástupca v stanovisku k predmetnému vyjadreniu uviedol, že: *„So stanoviskom Okresnému súdu Bratislava II nesúhlasím z dôvodov uvedených v podanom podnete, pričom sťažnosť považujem naďalej za opodstatnenú.“*

3. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na štátnom orgáne sa právna neistota osoby neodstráni. Až právoplatným rozhodnutím súdu sa vytvára právna istota. Pre splnenie ústavného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátny orgán vec prerokoval. Ústavné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov sa naplní zásadne až právoplatným rozhodnutím štátneho orgánu, na ktorom sa osoba domáha odstránenia právnej neistoty ohľadom svojich práv (napr. I. ÚS 41/02).

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). Ústavný súd pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade.

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 21 C 493/01, v ktorom sťažovateľka vystupuje ako navrhovateľka, došlo k porušeniu jej práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy.

3.1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že posudzovaná vec nie je sporom, ktorý by bolo potrebné považovať za zložitú vec, ktorá by ovplyvňovala doterajšiu dĺžku konania.

3.2. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria (správania sťažovateľky v preskúmvanej veci) ústavný súd nezistil takú závažnú okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jej ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v tomto konaní k zbytočným priet'ahom. Sťažovateľka sa o priebeh konania zaujímala (nahliadnutie do súdneho spisu 15. januára 2003, viacnásobné urgovanie pokračovania v konaní, sťažnosť na priet'ahy v konaní) a promptne reagovala na výzvu okresného súdu na doplnenie návrhu o písomné dôkazné materiály a zaplatenie súdneho poplatku. Pokiaľ ide o zaplatenie súdneho poplatku až na výzvu súdu, ústavný súd berie do úvahy skutočnosť, že sťažovateľka si bola vedomá svojej povinnosti zaplatiť súdny poplatok už pri podaní návrhu na začatie súdneho konania a čakala na súčinnosť okresného súdu (súdny poplatok zaplatí „... *po doručení výzvy súdu a oznámení platobných symbolov*“), aby ho mohla zaplatiť, čo sa aj v skutočnosti stalo.

3.3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v predmetnej veci a konštatuje, že okresný súd bol

- od nápadu veci 16. novembra 2001 do 7. júla 2003 (výzva sťažovateľke a zaslanie návrhu odporcom na vyjadrenie), t. j. v trvaní 19 mesiacov a 3 týždňov,
- od 21. júla 2003 (úhrada súdneho poplatku a doručenie požadovaných písomností sťažovateľkou) do 21. apríla 2004 (vyžiadanie aktuálneho výpisu z obchodného registra a oznam sťažovateľke), t. j. v trvaní 9 mesiacov,

bez akýchkoľvek zákonných dôvodov nečinný, teda vyše 28 mesiacov (dvoch rokov a štyroch mesiacov) neboli vykonané vo veci žiadne úkony smerujúce k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľka počas súdneho konania nachádza. Vzhľadom na uvedenú dlhodobú nečinnosť okresného súdu ústavný súd konštatuje, že v konaní došlo k priet'ahom, ktoré neboli spôsobené zložitost'ou veci ani správaním účastníkov konania, ale v dôsledku postupu okresného súdu. Obranu okresného súdu spočívajúcu v uvádzaní dôvodov, ktoré mali ako objektívne príčiny spôsobiť tieto priet'ahy, nemožno akceptovať. Vysoká „zaťaženosť jednotlivých sudcov“ nemôže byť na ťarchu účastníka konania a nemá povahu okolností, ktoré by vylučovali zodpovednosť súdu, ktorý je vecne a miestne príslušný na rozhodnutie vo veci občana, ktorý sa naň obrátil (pozri napr. I. ÚS 156/02).

Vychádzajúc z postupu okresného súdu v predmetnom konaní (zisteného z obsahu súdneho spisu sp. zn. 12 C 493/01) ústavný súd neakceptoval názor poverenej predsedníčky okresného súdu vyjadrený v jej stanovisku k opodstatnenosti sťažnosti (z 24. mája 2004), ale akceptoval jej odpoveď na sťažovateľkinu sťažnosť z 8. júla 2003 konštatujúcu priet'ahy v konaní.

Vzhľadom na vyššie uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie práva sťažovateľky na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 1.

4. V nadväznosti na tento výrok a v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľke ústavný súd vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 2 prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať vo veci bez zbytočných priet'ahov, pretože vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez

zbytočných priesťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nie je žiadnou garanciou toho, že okresný súd nebude pokračovať v nečinnosti v napadnutom konaní.

5. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie ako náhradu nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch.

Sťažovateľka žiadala priznať primerané finančné zadosťučinenie z dôvodu, že „... nepriaznivé následky, ktoré boli spôsobené priesťahmi v konaní postupom sudcu okresného súdu, najmä vzhľadom na vznik dočasnej zlej sociálnej situácie podnecovateľky a členov jej rodiny, zastávam názor, že sú dané dôvody pre priznanie finančného zadosťučinenia vo výške 30 000 Sk. Podnecovateľka zastáva názor, že uvedená výška finančného zadosťučinenia je vzhľadom na okolnosti jej prípadu primeraná, pričom poukazuje najmä na to, že okresný súd vo veci naďalej nevykonáva žiadne úkony smerujúce k prejednaniu a rozhodnutiu vo veci, a len naďalej prehlbuje jej právnu neistotu“. Keďže iba konštatovanie porušenia označeného základného práva nie je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľku, ústavný súd uznal za dôvodné priznať jej finančné zadosťučinenie, ktoré podľa zásad spravodlivosti s prihliadnutím na všetky okolnosti prípadu (najmä vzhľadom na dlhodobú a bezdôvodnú nečinnosť okresného súdu) považuje za primerané vo výške 30 000 Sk.

Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 3.

6. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Keďže sťažovateľka o náhradu trov konania nepožiadala, ústavný súd sa touto problematikou nezaoberal.

7. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod „právoplatnosťou rozhodnutia“ uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. júna 2004